

lig er et agerdyrkende Land; men vi have da næsten en desto større Forpligtelse til at sørge for, at de Saa, der lide under Trykket af Industrien og den frie Konkurrences System, kunne faae en nogenlunde god Opdragelse. Jeg betragter vel ikke dette Lovforslag som en Indsigelse imod den frie Konkurrences System, men dog som et væsentligt Korrektiv dertil; jeg ser deri et Vidnesbyrd om, at den frie Konkurrence trænger til sin Begrænsning. Jeg skal ganske vist ikke tale de gamle Laugs og Laugsmestres Sag — der er vel Ingen, som tænker paa at gjenoplive dem — men paa den anden Side kan jeg ikke negte, at jeg tror, de unge Mennesker vare stillede nok saa heldigt, da de stode overfor Laugsmestrene, end nu, da de staa overfor Pengeelskaber og egenyttige Spekulanter. Derfor siger jeg, at den frie Konkurrences System trænger til en Begrænsning. Saa glad man end i flere Henseender kan være over Kulturens Fremadskriden, nytter det paa den anden Side ikke at negte, at dette Lovforslag fremviser Kulturens mørke Sider, og i saa Henseende er det kun en Pligt for Alle, som have nogen Nytte og Gavn af Kulturens Fremskridt, at hjælpe til, at disse mørke Sider kunne blive saa lyse som muligt. Det er meget godt, at vi have gode Fængsler og Arbejdshuse, samt at der sørges for Fattigvæsenet, skjøndt jeg ikke tror, at vi kunne komme til det Standpunkt, at Fængsler og Arbejdshuse overhovedet blive overflødige, thi jeg veed meget vel, at det er en Drøm at naae saa vidt, men om vi ved Opdragelsen kunde komme til for de Klæssers Bedkommende, paa hvilke jeg her nærmest tænker, at gjøre Noget, som kunde hjælpe til, at Fængsler, Arbejdsgaarde og lignende Anstalter bleve noget mindre besolte; jeg tror virkelig, at det er et Omraade, paa hvilket der kan gøres ikke saa lidt. Jeg veed meget vel, at Nogle ville sige, at dette Lovforslag er et Indgreb i den individuelle Frihed. Nei, jeg siger, at det Lovforslag, vi her behandle, netop er det Modsatte, at det er til Frihedens Favn; thi De maa lægge Mærke til den Opdragelse, der tidt bliver Fattiges Børn til Del, de Hjem, som de have, som ere usforvarlige, og hvor de oplæres og opdrages til Forbrydelser og kun se Ufødelighed, og saa siger jeg, at, lod vi Alt gaa sin frie Gang, hyldende den frie Konkurrences System, saa hjalp vi i Virkeligheden saa meget som muligt til Frihedens Undergang. Jeg skal erklære, at jeg er enig med det Princip, som ligger til Grund for Lovforslaget, og jeg vilde kun have ønsket, at Regjeringen paa andre Punkter havde baaert sig ligesaa klogt ad, tør jeg nok sige, overfor hele Arbejderbevægelsen; thi efter min Mening har den ikke paa alle Punkter baaert sig ligesaa rigtigt eller ligesaa klogt ad, men her, tror jeg ganske vist, er Noget, der bør paaføjes af Arbejderbefolkningen og dermed ogsaa af den øvrige Befolkning; thi hvad der er til den Enes Gavn, kan umulig være til den An-

dens Slæde. Lovforslaget giver jo, som de ærede Herrer vide, Regler i 3 Hovedretninger. For det Første sætter det en Grænse for Børns Arbejde, at de overhovedet ikke maa arbejde, inden de ere 10 Aar gamle. Det vil være bekendt, at man i andre Lande er gaaet videre, at man f. Ex. i Preussen har forbudt Børn at arbejde i Fabrikker, inden de ere 12 Aar gamle, og ligeledes i Sverige. Smidlertid er jeg tilfreds med det, som her er bestemt. Dernæst er der givet Regler for Børn mellem 10 og 14 Aar, og endelig er der Regler for de saakaldte unge Mennesker mellem 14 og 18 Aar. I Sverige har man kun en Tve- deling, men at man hos os vil have en Tredeling, finder jeg er meget rigtigt. Jeg har kun nogen Tvivl — og dermed vil jeg i Grunden sige, at jeg for Diebliffet kan lade mig tilfredsstille ved, hvad Lovforslaget byder, men jeg har nogen Tvivl, om vi dog ikke meget snart maa komme til at medtage ikke alene de gifte Kvinder, som man forsøgte paa i det andet Thing, men ogsaa de ugifte Kvinder, men foreløbig vil jeg gjerne tro, at vi i Overensstemmelse med vor nationale Karakter staa os bedst ved at gaa saa langsomt tilværks som muligt paa et saa uprøvet Omraade, som dette er. Det er ikke saa lille et Antal Personer, dette Lovforslag vil faae Indflydelse paa, thi i 49 Fabrikker — og det er ikke saa nær dem alle — sysselsættes der over 4,000 Mennesker, og blandt disse ere 900 Børn, hvoraf 134 ere under 10 Aars Alderen. Jeg er fuldstændig enig i den Tanke, at det er ødelæggende for deres Fremtid, ødelæggende til en vis Grad baade sjælelig og legemlig i en saa ung Alder at arbejde i Fabrikkerne, saa var det end et meget ringere Antal, paa hvilket Lovforslaget vilde faae Anvendelse, kunde jeg dog ikke Andet end finde det rigtigt, at vi be- skjæftigede os dermed. Derimod er der ganske vist Ting i Lovforslaget, som jeg ikke er enig i, og jeg maa beklage, at de væsentlig ere komne ind i det andet Thing, og at den høitagede Minister ikke har været i Stand til at holde dem ude. Jeg skal saaledes nævne § 1. Jeg er fuldstændig enig med den høitagede Minister, naar han i Motiverne siger, at han ikke alene har tænkt paa Fabrikvirksomhed, men ogsaa paa Værkstederne, fordi Stillingen i Værkstederne mange Gange er daarligere end i Fabrikkerne i sanitær og andre Henseender. Nu ser jeg meget vel af Forhandlingerne, at den høitagede Minister har sagt, at naar han gif ind paa en Indsænkning til Fabrikvirksomhed alene — thi det er Lovforslaget egentlig blevet begrænset til — saa var det kun, fordi han vidste, at vi meget snart maatte komme til at befatte os ogsaa med Haandværk overhovedet. Jeg paaføjer en saadan Udtalelse, men jeg vil haabe, at Stemmningen maa være en saadan i dette Thing, at Loven i det Mindste i det Stykke vil faae sit oprindelige Omraade. Endelig maa jeg beklage, at § 6 ogsaa har lidt en i mine Tanter